

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

39. De alijs montibus, qui in vsu sunt in quibusdam locis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

Papa pro indemnitate. Nam mons debet mutuare sic, ut non patiatur damnum.

Tertia, ut nihil accipiatur ultra expensas & causas predictas quæ debent esse moderatæ nimis, puta, quantum necessarium est. Unde, non sunt plures ministri in monte constituendi, quam sint necessarii, nec aliæ expensæ superflue fieri debent: pro his enim accipere aliquid, usura esset. Hunc autem montem licitum esse, ratio aperta probat.

Primo, si quis peteret à me mutuo, quod ego non possem illi mandare, quia ver. gra. absens est, nisi expensas aliquas faciendo, profecto licitum esset, ultra mutuum pro expensis pacisci, quia hoc non est lucrari, sed refarcire damnum. Ergo non tenetur ipse mons, vel dominus illius proprijs expensis alere eos, qui constituti sunt ad mutuandum; propterea omnes dicunt, Caiet. verb. usura, & Scotus lib. 6. q. 1. ar. 2. ad 4. Gloss. 14. q. 3. can. si foeneraueris. Panor. cap. consuluit, de usur. Sylu. verb. usura. 2. §. 2. quod mutuare alicui, obligando, ut ipse sibi, cum opus habuerit, remutuet, est usura, quia obligatio est appetibilis pecunia. Cum ergo mons obligetur mutuare petenti pro tali obligatione aliquid potest exigere. Et per hoc soluitur argumentum illorum: dicunt enim, si quis diues vellet constituere aliquam pecuniam separatam ad mutuandum, non potest exigere expensas, quas facit in conseruanda illa; dico non esse simile: nam diues hic non obligatur mutuare, cum exigitur, sicut obligatur mons, nec illius pecunia tradita est in pauperum commune dominium, sicut est pecunia montis; bene tamen posset aliquis mutuare, exigendo expensas a mutuatario, ut in casu posito dicebam, cum rogatus mutuat. Ex his ergo patet licitum esse, existentibus conditionibus.

De alijs montibus, qui in vsu sunt in quibusdam locis.

CAPVT XXXIX.

In quibusdam ciuitatibus solent etiam alij montes constitui a priore longe diuersi. Aliquando Princeps, Dominus, aut ipsa ciuitas, supra quosdam proprios redditus solent summam pecuniæ accipere, & singulis annis, octo, vel septem

pro centum receptis reddere: v. g. Aduanæ huius vrbis solent domino reddere singulis annis decem millia ducatorum; se dominus aliquam partem, vel totam hanc summam dante constituit, recipiendo decem pro centum vel octo, singulis annis reddenda, talis summa annualis reposita pro solvenda his dicitur mons, qui pro varietate reddituum, supra quas pecuniæ accipiuntur, denominari solet varijs nominibus, vt triticæ, farinæ, mons gabellarum, vel decimarum, &c.

Solent autem isti montes in duplici esse differentia.

Quidam perpetui; quando summa accepta non potest redimi ab accipiente, nec perit redditus cum vita dantis, sed manet hæredibus; vt qui dat centum, vt in perpetuum accipiat octo singulis annis, aut septem, pro se, & hæredibus. Talis est mons, qui Romæ dicitur Fidei, à Clemente Septimo institutus, in quo septem pro centum dantur perpetuo.

Quidam sunt temporales, quando dantur redditus solum pro vita illius, qui summam monti imposuit: mortuo enim ipso, summa data manet apud montem, & talis est mons, qui Romæ dicitur recuperationis, à Pio quarto institutus. in quo duodecim pro centum dantur.

Est etiam tertia differentia, quæ in fine huius capituli ponitur, in qua montes sunt, reddentes decem pro centum. Isti montes secundum se sunt liciti, quia sunt ad modum census cuiusdam, aut perpetui, aut temporalis; tamen ratione alicuius circumstantiæ, possunt esse illiciti.

Sunt enim aliquot conditiones necessariae.

Prima est, vt talis mons verè sit redditus aliquis, puta, vel gabellæ, vel aduanæ, vel aliquid simile: si enim solum acciperetur pecunia, & pro centum receptis redderentur octo vel decem, vel alia summa, nec talis summa esset supra aliquos redditus imposta esset vsura: & in hoc eadem est ratio huius montis, & censuum.

Secunda est, vt supra tales redditus non sit tanta accepta pecunia, vt non possit pro centum reddere illam quantitatem, quam dat; verbi gratia mons habet redditus quatuor millium aureorum, ex quibus pro singulis centum dantur octo, non possunt plures pecuniæ assumi supra hunc montem, quam possunt ista quatuor millia continere, singulis annis reddendo octo: tunc enim esset vsura: quia haberet rationem mutui.

Tertia est, si non sunt plures pecuniæ acceptæ, quàm mons fructificet, aut illa pars reddituum quæ monti exposita est, hoc tamen fuit, quando mons fuit primò institutus, tamen postea accidit, ut redditus montis sint minores, nec possit pro centum reddere octo constituta à principio, tunc qui habent pecunias supra montem, non possunt plura accipere, quam ille mons reddat pro centum acceptis. Sed hoc intelligendum est, cum fuit obligatio facta, ut, cum montis redditus variarentur, etiam variarentur illæ annuales pensiones pro singulis centum, ut si minus redderet mons, minores essent, si plus, maiores. Cum tamen non est talis obligatio, sed est certa summa constituta, in quocunque euentu, tunc licitè posset talis summa accipi, cum, quamvis plus mons fructificaret, non ob id summa illa augetur.

Quarta est, ut pereunte monte omnia pereant: debet enim esse sicut in censu: non enim census obligat, nisi dum res manet, supra quam est positus; sic istæ pensiones non debent durare, nisi durante monte. Vnde si casu aliquo periret ciuitas, dominus non teneretur reddere quicquam illis, à quibus supra acceperat redditus talis ciuitatis; secus autè si culpa ipsius periret aut minueretur: tunc enim teneretur reddere pensiones: potest nihilominus dominus montis obligare se ad soluendum in omni euentu, sed tunc augendum est pretiù: nam obligatio hæc pecunia æstimabilis est.

Quinta etiam est, ut in monte temporali plus pensionis detur, quam in monte perpetuo, in quo minor pensio datur, & ita fit de facto: nam in monte recuperationis datur duodecim pro centum, & in primo triennio non potest perire pensio, quamvis moriatur qui eam habet; immò post triennium admittitur protestatio ad vendendam pensionem, dummodò qui alienat & vendit, superuiuat dies quadraginta, si malè haberet, vel absens est; alias sufficit, ut ipse compareat personaliter apud eum qui accipiat protestationem.

Sexta est, ut Domini, Principes & alij non instituant tales montes absque graui necessitate & communi, præsertim Pontifices: nam per montes destruuntur res successorum, & tollunt multiplicari, ut in inopiã redigantur: ut enim præsentis domini congregent summam magnam pecuniarum, non curant redditus alienare futurorum: & multò maiori causa, & grauiori debent imponi & institui montes irredimibiles: sunt enim Romæ montes aliqui, in quibus non cessat pensio,

etiam mortuo pensionario, tamen possunt redimi pensiones, & isti dant decem pro centum; alij vero redimi omnino non possunt. Hæc igitur necessaria sunt, ut isti montes liciti sint, de quibus parum aut nihil scriptum habetur a pud doctores, quia non sunt antiqui. Caiet. ver. vsura, in fine, breuiter memorie horum & approbavit. Aduerte tamen aliquos solere vendere has pensiones supra montes impositas pluris, quam emerint, ver. grat. aliquis, pro centum, habet supra montem fidei septem perpetua, vendit alteri pro centum & quindecim, similiter de alijs etiam temporalibus. Et hoc licitum est: nam iidem redditus diuersis temporibus & locis plus minusue vendi possunt; sicut qui domum emir, potest pluri vendere, quam emerit, dummodo tamen quando venditur, tale pretium iustum sit, quod puto esse in talibus pensionibus: sæpè enim raritas reddituum emptibilium auget pretiorum eorum.

De societate officiorum.

CAPVT XL.

Solet Romæ contractus communissimus versari, qui dicitur societas officiorum, cuius origo & principium hoc fuit: sunt enim in Romana curia multa officia, quæ redditus quosdam habent, quæ Papa vendit certo quodam pretio. Cum autem essent multi, qui non haberent tantam summam, ut possent soli vnum emere, concessum est a Pontificibus, ut simul cum alijs emant talia officia; & quamuis in vno sit officium, tamen pro rata, socio, vel socijs, distribuuntur redditus, puta, decem, aut duodecim pro centum. Est autem officium temporale: mortuo enim officiali, manet officium in manibus Papæ, nisi officialis ante mortem per quadraginta dies renunciauerit alteri officium. Ista dicitur societas officiorum.

Sunt tamen aliquæ conditiones necessariae ad talem contractum, ut licite fiat. Duæ priores sunt impositæ a Paulo quarto in bulla quadam super hoc, quæ ad nostras venit manus.

Prima est, ut supra alia officia, quàm Romanæ curiæ, non possint similes societates fieri: si enim fiant, tamquam vsurariæ censendæ sunt. Hæc autem conditio non est necessaria ad im-

trine